

**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Α' ΛΥΚΕΙΟΥ**

Εισηγήτρια: Κατερίνα Λαθούρη

Ημερομηνία: 08/2/2026

ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.2.§3-4

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῶν ἐτέρων παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότες πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες ὅα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαέας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὥς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

2. Πότε, με ποιον τρόπο και από ποιον πληροφορήθηκαν οι Αθηναῖοι την ήττα των συμπατριωτῶν τους στους Αἰγὸς ποταμούς (μονάδες 6); Ποια ἦταν ἡ πρώτη ἀντίδρασή τους; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3. Ποιες ἀποφάσεις ἔλαβε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου που συνεδρίασε τὴν ἐπομένη τῆς ἀναγγελίας τῆς συμφοράς; (μονάδες 6) Να χαρακτηρίσετε τὶς ἀντιδράσεις τῶν Αθηναίων. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

4. Ἐπειτα ὁ Λύσανδρος συγκέντρωσε τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς εἶπε νὰ συσκεφθοῦν γιὰ τὴν τύχη τῶν αἰχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν γιὰ πολλὰ οἱ Αθηναῖοι: γιὰ ἐγκλήματα που εἶχαν κάνει καὶ γι' ἄλλα που εἶχε ψηφίσει ἡ Συνέλευσή τους νὰ κάνουν ἀν κέρδιζαν τὴ ναυμαχία — νὰ κόψουν τὸ δεξιὸ χέρι σ' ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους. Τοὺς κατηγορήσαν κι ὅτι εἶχαν ρίξει στὴ θάλασσα ὁλόκληρο τὸ πλήρωμα τῶν πολεμικῶν που ἔχαν στὰ χέρια τους, ἐνὸς ἀνδριώτικου κι ἐνὸς κορινθιακοῦ· ὁ Φιλοκλῆς ἦταν ὁ Αθηναῖος στρατηγός που τοὺς ἐξόντωσε. Εἰπώθηκαν κι ἄλλα πολλὰ, κι ἀποφασίστηκε νὰ ἐκτελέσουν ὅσους αἰχμαλώτους ἦταν Αθηναῖοι ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἀδεΐμαντο (αὐτὸς μονάχος, στὴ Συνέλευση, εἶχε ἐναντιωθεῖ στὸ κόψιμο τῶν χερῶν — μερικοὶ μάλιστα τὸν κατηγορήσαν ὅτι προδίδει τὸν στόλο). Ὁ Λύσανδρος ρώτησε πρῶτο τὸν Φιλοκλή ποιά τιμωρία τοῦ ἀξίζει — αὐτοῦ, που πρῶτος παραβίασε τοὺς νόμους τοῦ πολέμου ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες — καὶ κατόπιν τὸν ἐσφάξε. Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.1.§31-32 (Μετάφραση Ρ. Ρούφος)

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι φοβήθηκαν πολύ για την τύχη τους, ύστερα από την ήττα τους στους Αιγός ποταμούς.

Μονάδες 10

5. α. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της **Νέας Ελληνικής**, απλό ή σύνθετο: **συμφορά, παραγγέλλων, κρατήσαντες, έποίησαν, παρασκευάζειν**. (μονάδες 5)
- β. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ομόρριζη λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **νυχτερινός, πάθος, σταθερός, καλώ, πολιτισμός**. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

6. α. **Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς** : Να μεταφέρετε τα ουσιαστικά στον άλλον αριθμό. (μονάδες 4)
- β. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (μονάδες 6):
- ἐλέγετο** : Το β' ενικό πρόσωπο της Προστακτικής του Αορίστου β' Ενεργητικής Φωνής είναι:
 - εἶπον
 - εἶπεῖν
 - εἶπέ
 - ἐποίησαν** : Ο τύπος γραμματικά είναι:
 - απαρέμφατο αορίστου
 - γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου
 - γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου
 - ἐκοιμήθη** : Ο τύπος γραμματικά είναι
 - γ' ενικό πρόσωπο οριστικής Παθητικού Αορίστου
 - γ' ενικό πρόσωπο οριστικής Παθητικού Μέλλοντα
 - Απαρέμφατο Παθητικού Μέλλοντα

Μονάδες 10

7. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τῆς Παράλου	είναι	στ
συμφορά	είναι	στ
τῷ ἐτέρῳ	είναι	στ
ἑαυτοὺς	είναι	στ
ἐκκλησίαν	είναι	στ

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ):
- Ο Ξενοφώντας τιμωρήθηκε με εξορία επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στη μάχη της Κορώνειας.
 - Ο Ξενοφώντας πεθαίνει μετά το 355 π.Χ.
 - Οι Σπαρτιάτες παραχώρησαν στον Ξενοφώντα ένα μεγάλο κτήμα κοντά στην Ολυμπία, όπου συνέγραψε πολλά έργα.
 - Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
 - Τα Ελληνικά του Ξενοφώντα αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.

Μονάδες 10

Ευχές για επιτυχία

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Και στην Αθήνα όταν έφτανε η Πάραλος τη νύχτα, διαδιδόταν η συμφορά και ο θρήνος από τον Πειραιά μέσα από τα μακρά τείχη έφτανε στην πόλη, καθώς το έλεγε ο ένας στον άλλον , ώστε εκείνη τη νύχτα κανείς δεν κοιμήθηκε , όχι μόνο γιατί θρηνούσαν όσους είχαν χαθεί , αλλά πολύ περισσότερο ακόμη οι ίδιοι τους εαυτούς τους , επειδή νόμιζαν ότι θα πάθουν τα ίδια που έκαναν στους Μηλίους , που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων , όταν τους νίκησαν με πολιορκία , και στους Ισταίους και στους Σκιωναίους και στους Τωρωναίους και στους Αιγινήτες και σε άλλους πολλούς από τους Έλληνες.

2. Το γεγονός της καταστροφής στους Αιγός ποταμούς έγινε γνωστό πρώτα στον Πειραιά, όταν κατέφτασε τη νύχτα η Πάραλος, το ιερό πλοίο των Αθηναίων. Από τον Πειραιά, που τότε ήταν ενωμένος με την Αθήνα με τα μακρά τείχη, η είδηση διαδόθηκε πάρα πολύ γρήγορα καθώς ο ένας πολίτης τη μετέφερε στον άλλον (μονάδες 6). Μόλις, λοιπόν, έγινε γνωστή η συντριβή των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς οι πολίτες άρχισαν να θρηνούν και κανένας τους δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα. Οι Αθηναίοι θρηνούσαν αφενός για τους συμπολίτες τους που έχασαν τη ζωή τους, αλλά πολύ περισσότερο για τους ίδιους, διότι θεώρησαν δεδομένο πως, μόλις οι Σπαρτιάτες και οι σύμμαχοί τους καταλάβουν την πόλη, θα τους τιμωρήσουν πολύ σκληρά. Περίμεναν, δηλαδή, ότι θα πάθουν κι οι ίδιοι όσα φρικτά είχαν διαπράξει εις βάρος μικρότερων συμμαχικών τους πόλεων. (μονάδες 4)

3. Την επόμενη ημέρα (τῇ δ' ὑστεραίᾳ), μετά την αναγγελία της είδησης, συγκαλείται η Εκκλησία του Δήμου και παίρνει έκτακτα μέτρα. Είναι προφανές ότι μετά τις πρώτες εντυπώσεις οι Αθηναίοι συνέρχονται και δραστηριοποιούνται. Πιο συγκεκριμένα, αντιμέτωποι με την επικείμενη πολιορκία της πόλης τους κι από τη θάλασσα πλέον, αποφασίζουν να φράξουν τα λιμάνια της πόλης , ώστε να αποφύγουν ενδεχόμενη απόβαση του εχθρικού στρατού, αφήνοντας μόνο ένα σε λειτουργία για την εξυπηρέτηση των δικών τους πλοίων. Συνάμα, αποφασίζουν την επισκευή των τειχών, ώστε να μην υπάρχουν σε αυτά ευάλωτα σημεία, με την παράλληλη εγκατάσταση φρουρών για την αποτελεσματικότερη φύλαξη της πόλης. Τέλος, πέρα από τις βασικές αυτές ενέργειες, αποφασίζουν να προβούν και σε όλες τις επιμέρους προετοιμασίες για την αντιμετώπιση της πολιορκίας (μονάδες 6). Η αρχική αντίδραση των Αθηναίων μπορούμε να πούμε πως είναι δικαιολογημένη , αφού η είδηση της συντριβής είναι κάτι θλιβερό, Στη συνέχεια όμως, οι Αθηναίοι δραστηριοποιούνται και αποφασίζουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα με ψυχραιμία και ρεαλισμό. (μονάδες 4)

4. Οι Αθηναίοι, έχοντας υποστεί μια συντριπτική ήττα, αντιλαμβάνονται για πρώτη φορά πώς είναι να βρίσκεται κανείς στη μειονεκτική θέση του ηττημένου. Κατανοούν, δηλαδή, πώς ένιωθαν οι πολίτες όλων εκείνων των πόλεων που οι ίδιοι αντιμετώπισαν με αδικαιολόγητη σκληρότητα, όταν βρίσκονταν στο απόγειο της στρατιωτικής τους ισχύος. Συνειδητοποιούν, έτσι, πως κινδυνεύουν να αντιμετωπιστούν με τον ίδιο τρόπο, τώρα που είναι ανίσχυροι, λαμβάνοντας την τιμωρία που τους αναλογεί για την υπεροπτική και απάνθρωπη στάση τους. Συγκεκριμένα, είχαν υποτάξει την Εύβοια, ρυθμίζοντας εκείνοι την πολιτική κατάσταση των εκεί πόλεων, ενώ ειδικά στην Ιστιαία έδιωξαν όλους τους κατοίκους από την πόλη και την κράτησαν υπό το δικό τους έλεγχο. Ακόμη χειρότερα, είχαν σφάξει τους άνδρες κατοίκους της Μήλου και της Σκιώνης και είχαν πουλήσει ως δούλους τα παιδιά και τις γυναίκες των πόλεων αυτών, αδιαφορώντας πλήρως για τις καταστροφικές συνέπειες των όσων έκαναν. Όπως φαίνεται και στο μεταφρασμένο κείμενο, η Αθήνα συμπεριφερόταν με αλαζονεία και απανθρωπιά επιβάλλοντας το δικαίο του ισχυρού απέναντι στα μικρά, ανίσχυρα κράτη χρησιμοποιώντας συχνά ακραία βία (σήμερα θα τα ονόμαζε κανείς «εγκλήματα πολέμου») προκειμένου να εξυπηρετήσει τους σκοπούς της. Όταν, λοιπόν, κυρίευσαν δύο αντίπαλες τριήρεις, οι Αθηναίοι έριξαν τα πληρώματά τους στη θάλασσα για να πνιγούν, ενώ σχεδίαζαν σε περίπτωση που κερδίσουν στην αναμέτρησή τους με τον Λύσανδρο να κόψουν το δεξί χέρι όλων των αιχμαλώτων. Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό, ότι ο φόβος των Αθηναίων είναι δικαιολογημένος, αφού

θεωρούν ότι είναι πολύ πιθανόν να υποστούν ανάλογα αντίποινα για τις ειδικθείς τους πράξεις εναντίον συμμαχικών πόλεων και πολεμικών αντιπάλων

5. α. συμφορά : φερέφωνο

παραγγέλλων : αγγελία

κρατήσαντες: κράτηση

έποίησαν : ποίημα

παρασκευάζειν : συσκευασία

β. νυχτερινός - νυκτός

πάθος- πείσεσθαι

σταθερός- έφιστάναι

καλώ- έκκλησίαν

πολιτισμός- πόλιν

6. α. έκκλησίας , λιμένα

β. 1.γ, 2.β, 3.α

7. τῆς Παράλου: υποκείμενο στη μετοχή άφικομένης

συμφορά: υποκείμενο στο ρήμα έλέγετο

τῷ έτέρῳ: έμμεσο αντικείμενο στη μετοχή παραγγέλλων

έαυτούς: αντικείμενο στη μετοχή πενθοῦντες

έκκλησίαν : αντικείμενο στο ρήμα έποίησαν

8. α.Σ , β.Σ , γ.Σ , δ.Σ , ε.Λ